

Motýlí povídání

Milé děti, před vámi je nejkrásnější část roku – letní prázdniny. Řada z vás jistě vyjede na letní tábory, kde se budete prohánět po loukách. Zkuste si všimnout, kolik různých obdivuhodných motýlů zde poletuje. Samozřejmě i při nočních hrách můžete pozorovat tyto překrásné tvorečky. Ale pojďme nahlédnout společně do našeho motýlího světa. Na Šumavě a v Bavorském lese žije více než tisíc tři sta druhů motýlů. Nejzajímavější z nich žijí na rašeliništích a v jejich okolí.

My motýli se dělíme na dvě základní skupiny – na motýly denní a noční.

ÚKOL 1.: Patří tyto motýli mezi denní či noční? Přiřaď k nim jejich jména: lišaj paví oko, osenice rašelinná, otakárek fenyklový, vřetenuska tužebníková, okáč rudopásný.

Naše tělo se skládá ze tří částí: z hlavy, hrudi a zadečku. Na hlavě máme jeden pár tykadla, jeden pár složených očí a ústní ústrojí – sosák. Sosák je vyvinut u většiny motýlů a slouží k nasávání tekuté potravy.

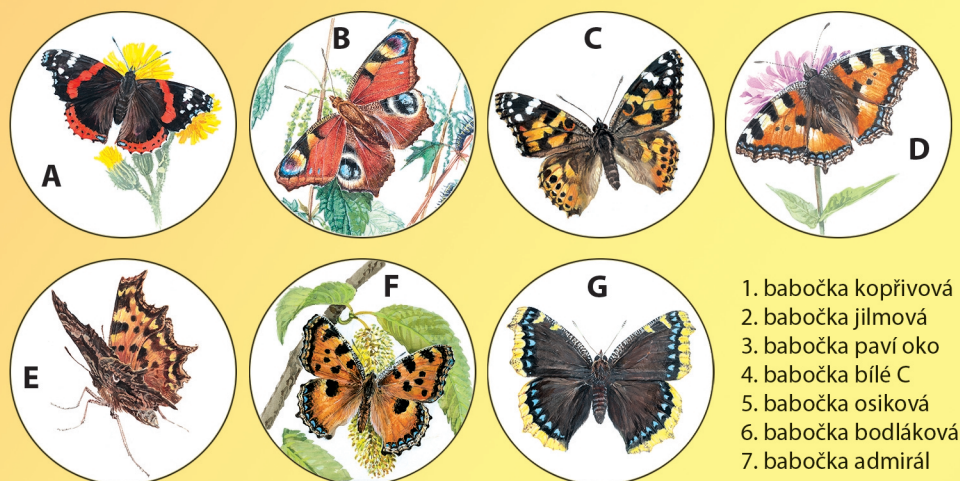
Detail křídla u otakárka fenyklového.

Nejnápadnější částí motýlího těla jsou bezpochyby dva páry křídel. Křídla jsou obvykle pokryta barevnými šupinkami. Ty se vzájemně překrývají a jsou poskládány podobně jako tašky na střeše. Často se tvoří pestré ornamenty. Podle tvarů a barev ornamentů na křídlech se dají také rozpoznat jednotlivé druhy motýlů.

My motýli patříme mezi vývojově pokročilejší řád hmyzu. Znamená to, že je pro nás typická tzv. dokonalá proměna: během našeho vývoje se vystřídají čtyři stadia – vajíčko, housenka, kukla a dospělec.

ÚKOL 2.: Určitě každý z vás pozná babočku paví oko, ale co ty ostatní? Přiřaďte ke všem babočkám jejich název.

1. babočka kopřivová
2. babočka jilmová
3. babočka paví oko
4. babočka bílé C
5. babočka osiková
6. babočka bodláková
7. babočka admirál

Dlouhozobka svíželová

Milé děti, teď vám ještě povím více o sobě. Patřím mezi noční motýly, ale narozdíl od ostatních můr létám nejenom v noci, ale také přes den za poledního slunce. Snadno mě poznáte podle rychlého kmitavého letu a mimořádně dlouhého sosáku. Jsem poměrně malý motýlek, rozpětí křídel mám asi 5 cm. Příkladně každoročně z jihu. Létám od srpna do pozdního podzimu, a pak se opět vracím do teplejších krajín. Vajíčka kladu na květiny, které mají nazelenalou barvu, např. na svízel, ptačinec a podobně. Po 4 až 6 dnech se z vajíček vylíhnou malé zelené housenky, které jsou na hřbetě bíle tečkované. Po 20 dnech se zakuklí a přeměňují se na krásného motýlka. Často mě můžete spatřit, když sají nektar z petúnií, chrp, kakostů či hvozdíků. Při sání neusedám na květ, ale rychlým třepotáním křídel, podobným kolibříčímu letu, se udržuji ve vzduchu. Ale teď již musím letět. Tak krásné léto, hodně zážitků v přírodě a hlavně neseďte doma a užijte si prázdniny!!!

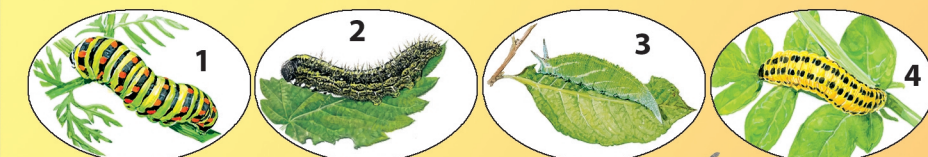
ÚKOL 3.: Luční víla poztrácela své květiny. Pojmenujte je. Má víla tyto květiny na sukénce, ve věnečku či v náručí?

ÚKOL 4.: Zdalipak víte něco o vývoji motýlů? Pokud ano, pokuste se seřadit a popsat jejich vývoj.

ÚKOL 5.: V přírodě můžete najít množství překrásných housenek. Zkusíte odhadnout, který motýl se z nich vylíhne?

ÚKOL 6.: Vymalujte si babočku paví oko, babočku kopřivovou a dlouhozobku svíželovou.

Správná řešení: ÚKOL 1.: Noční/denní motýli: A – denní – otakárek fenyklový, B – noční – okáč rudopásný, C – denní – osenice rašelinná, D – noční – lišaj paví oko, E – denní – vřetenuska tužebníková. ÚKOL 2.: Babočky: A – babočka admirál, B – babočka paví oko, C – babočka bodláková, D – babočka kopřivová, E – babočka bílé C, F – babočka jilmová, G – babočka osiková. ÚKOL 3.: Luční víla: 1 – kaktus lesní – ano, 2 – kravec toten – ano, 3 – rozrazil rezekvitek – ano, 4 – prša arnika – ano, 5 – jstříbník oranžový – ano, 6 – jetel zvrhlý – ano, 7 – jetel zvrhlý – ano, 8 – zvonek rozkladlý – ano, 9 – třezalka skvrnitá – ano. ÚKOL 4.: Vývoj dlouhozobky: 1 – vajíčko, 2 – housenka, 3 – kukla, 4 – dospělec. ÚKOL 5.: Housenky: 1B – otakárek fenyklový, 2D – babočka kopřivová, 3A – batolec duhový, 4C – vřetenuska tužebníková. **Ilustrace:** Pavel Procházka. **Fotografie:** Lubomír Doubek. **Příprava:** Martina Kučerová. **Jazykové korektury:** Jana Zvettlerová.

Dlouhozobka svízelová
Macroglossum stellatarum
Taubenschwänzchen
Humming-bird Hawk-moth
Foto: Lubomír Doubek